

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

П Л А Н И
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ЮРИДИЧНА ДЕОНТОЛОГІЯ”

Харків
2013

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”**

П Л А Н И
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ЮРИДИЧНА ДЕОНТОЛОГІЯ”

(галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”,
напрямок підготовки 6.030401 “Правознавство”)

для студентів I, II курсів заочної форми навчання

**Харків
2013**

Плани практичних занять з навчальної дисципліни “Юридична деонтологія” (галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”, напрям підготовки 6.030401 “Правознавство”) для студентів I, II курсів заочної форми навчання / уклад.: О. В. Петришин, Г. О. Христова, С. В. Прийма. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2013. – 10 с.

У к л а д а ч і: О. В. Петришин,
Г. О. Христова,
С. В. Прийма

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 3 від 14.03.2013 р.)*

В С Т У П

Юридична деонтологія – це вступна (пропедевтична) навчальна дисципліна, своєрідна правова енциклопедія, що виконує функції орієнтації студентів-юристів у навчальному процесі, визначення обсягу та змісту знань і етичних настанов, необхідних їм у подальшій професійній кар'єрі, скорочення розриву, який завжди об'єктивно існує між системою фахової підготовки юристів та їх професійною діяльністю. Саме юридична деонтологія розкриває цілісну системну картину юридичної наукової, освітньої та практичної діяльності, тоді як інші навчальні дисципліни спеціалізуються на висвітленні окремих рис та закономірностей правової сфери суспільного життя.

Програма цієї навчальної дисципліни охоплює питання про сутність та соціальне призначення юридичної професії, чинники, що впливають на її стан, про сукупність етичних та інших вимог, яким повинні відповідати професійні якості та поведінка юристів, а також включає як традиційні проблеми (поняття та види юридичної професії, різні аспекти професійної культури юристів та ін.), так і низку принципово нових питань (роль юристів у різних правових системах, джерела правової інформації, особливості письмової та усної юридичної мови тощо).

Робочим планом для студентів заочної форми навчання передбачено проведення чотирьох годин практичних занять. Студенти мають за допомогою рекомендованої літератури на належному рівні оволодіти знаннями та навичками за темами, які запропоновані на їх розгляд, а також продемонструвати їх під час відповідей на практичних заняттях та обговорення питань, що містяться в плані до кожної з тем. З метою кращого засвоєння матеріалу рекомендується зробити опорні конспекти по питаннях кожної теми, а також ознайомитися з положеннями відповідних законодавчих актів.

У результаті вивчення юридичної деонтології студенти повинні:

– **знати** стан основних проблем юридичної деонтології, види юридичної професії, вимоги до професійних якостей та діяльності юристів;

– **розуміти** сутність та соціальне призначення юридичної професії, чинники, що на неї впливають, роль та зміст міжнародних та національних стандартів юридичної професії, засади професійної етики, особливості правової та політичної культури юриста;

– **уміти** дотримуватися стандартів юридичної професії, приймати деонтологічно правильні рішення у професійній діяльності.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Юридична деонтологія: загальна характеристика та елементи предмета дослідження

Питання

1. Поняття та риси юридичної деонтології, передумови її виникнення.
2. Предмет юридичної деонтології та його структура.
3. Система деонтологічних вимог до діяльності юристів.
4. Загальна характеристика юридичної науки, її значення для професійної підготовки юристів.
5. Поняття “юридична освіта”, її види, форми, рівні.

Список літератури

Войтюк І. Аналіз досвіду регулювання та стану юридичної освіти та науки в окремих європейських країнах / І. Войтюк; проект “Справедливе правосуддя”. – 2012 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.fair.org.ua/content/library_doc/FAIR_Report_Legal_Education_in_Europe_UKR1.pdf

Волосникова Л. М. Правовой статус университетов: история и современность : [учеб. пособ.] / Л. М. Волосникова. – М.: Норма, 2007. – 208 с.

Гіда Є. О. Деонтологічний кодекс як форма закріплення деонтологічних норм / Є. О. Гіда // Право і безпека. – 2009. – №5(32). – С. 181-184.

Етичний кодекс ученого України: схвалено постановою загал. зборів НАН України від 15.04.2009 р. № 2 // Бюл. Вищої атестаційної комісії України. – 2010. – № 2. – С. 2-5.

Зеліско Л. І. Культурологічна освіта майбутнього юриста : моногр. / Л. І. Зеліско. – Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпат. нац. ун-та ім. Василя Стефаника, 2010. – 233 с.

Ківалова Т. С. Кваліфікаційна робота юриста: методика написання та захисту: [навч. посіб.] / Т. С. Ківалова, Т. Р. Короткий, М. А. Польовий. – Одеса: Фенікс, 2011. – 362 с.

Левківський Б. К. Юридична етика та деонтологія / Б. К. Левківський. – К.: СПД Юсип'юк В. Д., 2009. – 126 с.

Наріжний Ю. А. Роль вивчення дисциплін “філософія права” і “юридична деонтологія” у формуванні правосвідомості майбутніх юристів / Ю. А. Наріжний // Юриспруденція ХХІ ст.: теорія і практика. – Д.: Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2008. – С. 160-167.

Університетська освіта та юридична деонтологія : навч. посіб. / за ред. Ф. П. Шульженка. – К. : КНЕУ, 2011. – 211 с.

Честнов И. Л. Проблемы и перспективы юридической науки ХХІ. Юриспруденция ХХІ века: горизонты развития: Очерки / И. Л. Честнов; под ред. Р. А. Ромашова, Н. С. Нижник. – СПб.: Санкт-Петербург. ун-т МВД России, 2006. – С. 69-110.

Юридична деонтологія : навч. посіб. для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів / за ред. В. М. Горшеньова, В. В. Комарова. – Х.: Основа, 1993. – 187 с.

Юридична деонтологія : підруч. /за ред. В. Д. Ткаченка. – 2-ге вид. – Х. : Одиссей, 2008. – 256 с.

Т е м а 2. Юрист як представник юридичної професії

1. Юридична професія: поняття та основні риси.
2. Види юридичної професії та їх загальна характеристика.
3. Поняття та види міжнародних стандартів професійної діяльності юристів.
4. Права людини як ціннісна основа юридичної діяльності.
5. Роль юристів у правових сім'ях світу.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Бігун В. С. Юридична професія та освіта. Досвід США у порівняльній перспективі: моногр. / В. С. Бігун. – К.: Юстініан, 2006. – 272 с.

Гусарев С. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): навч. посіб. / С. Д. Гусарев, О. Д. Тихомиров. –

3-те вид., переробл. – К.: Знання, 2008. – 495 с.

Давид Р. Основные правовые системы современности: учеб. / Р. Давид, К. Жоффре-Спинози. – М.: Междунар. отнош., 1998. – 400 с.

Жалинский А. Э. Введение в специальность «Юриспруденция». Профессиональная деятельность юриста: учеб. / А. Э. Жалинский. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2007. – 368 с.

Кодекс професійної етики нотаріусів України: затв. рішенням Конференції Української нотаріальної палати від 17.11.2007 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.palata.notariat.org.ua/aboutunp/about/doc/133.html>

Кодекс професійної етики та поведінки працівників прокуратури: затв. наказом Генерального прокурора України від 28.11.2012 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/kodet.html?_m=publications&_t=rec&id=113992

Кодекс суддівської етики: затв. XI черговим з'їздом суддів України від 22.02.2013 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: [http://court.gov.ua/userfiles/Kodex%20sud%20etiki\(1\).pdf](http://court.gov.ua/userfiles/Kodex%20sud%20etiki(1).pdf)

Міжнародні стандарти незалежності суддів : зб. документів / Центр суддівських студій, Всеукр. незалежна суддівська асоціація. – К.: Поліграф-Експрес, 2008. – 184 с.

Організація професійної діяльності юриста: теорія і практика / Ф. Бойл, Д. Каппс, Ф. Плауден, К. Сендфорд; наук. ред. і пер. В. І. Андрейцев: пер. з 2-го англ. вид. – К.: Знання, 2006. – 478 с.

Правила адвокатської етики: затв. Вищою кваліфікаційною комісією адвокатури при Кабінеті Міністрів України від 01.10.1999 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/MUS128.html

Самсін І. Л. Порушення правил етики судді як дисциплінарний проступок / І. Л. Самсін // Вісн. Верхов. Суду України. – 2008. – № 5. – С. 35-38.

Хаустова М. Г. Юридична професія у правових сім'ях світу // Пробл. законності. – 2012. – Вип. 118. – С. 13-19.

Христова Г. О. Позитивні зобов'язання держави в сфері

прав людини як новий напрям дослідження у вітчизняній теоретичній юриспруденції / Г. О. Христова // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2012. – № 2 (69). – С. 30 – 41.

Шевчук С. Судовий захист прав людини: Практика Європейського суду з прав людини у контексті західної правової традиції / С. Шевчук. – 3-тє вид. – К. : Реферат, 2010. – 848 с.

Т е м а 3. Професійна культура юриста

1. Різномасштабність професійної культури юристів.
2. Правова культура юриста: загальна характеристика та функції.
3. Моральна культура юриста та її структура. Поняття “професійна етика юристів”.
4. Поняття “політична культура юриста”, її структура та види.
5. Психологічні аспекти професійної діяльності юриста.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Бондарев А. С. Правовая культура – фактор жизни права: моногр. / А. С. Бондарев. – М. : Юрлитинформ, 2012. – 248 с.

Герасіна Л. М. Проблеми правової конфліктології: феноменологічний, гносеологічний та праксеологічний аналіз / Л. М. Герасіна. – К.: Право, 2004. – 112 с.

Еволюція етосу юриста в Україні (історичний та соціально-психологічний нарис) / за ред. В. О. Лозового, В. О. Рум'янцева. – Х. : Право, 2011. – 264 с.

Зимогляд В. Я. Політична і правова культура: проблема взаємозв'язку в процесах модернізації / В. Я. Зимогляд // Вісн. Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Сер. Філософія, філософія права, політологія, соціологія : зб. наук. пр. – 2011. – № 8. – С. 247-259.

Кононенко С. В. Психологічний аналіз професійної діяльності фахівців юридичного профілю / С. В. Кононенко // Пробл. сучасної психології. Зб. наук. пр. – 2011. – Вип. 14. – С. 361-370.

Костенко А. Н. Юридическое образование и правовое воспитание как средства обеспечения правопорядка (о юридическом образовании и правовом воспитании “социально-натуралистского” типа) / А. Н. Костенко // Право Украины. – 2011. – № 11/12. – С. 198-205.

Лозовой В. О. Професійна етика юриста / В. О. Лозовой, О. В. Петришин. – Х.: Право, 2004. – 176 с.

Мінченко О. Моральність юридичної діяльності: теоретичні та практичні аспекти / О. Мінченко // Підприємництво, госп-во і право. – 2011. – № 4. – С. 83-86.

Писаренко Л. М. Психологічна та правова культура як чинники формування професійної ментальності юристів / Л. М. Писаренко // Актуальні пробл. держави і права. – 2002. – Вип. 15. – С. 153-157.

Сендел М. Моральний суб’єкт: лібералізм і межі справедливості / М. Сендел // Лібералізм. Ліберальна традиція політичного мислення від Джона Локка до Джона Роулза : антологія / Наук. т-во ім. В. Липинського. – 2-ге вид. (переробл.). – К. : “Простір”, “Смолооскип”, 2009. – С. 263-349.

Сливка С. С. Юридична деонтологія : підруч. / С. С. Сливка. – 3-тє вид., переробл. і доповн. – К.: Атіка, 2008. – 296 с.

Требін М. П. Феномен політичної культури в політико-правовому житті суспільства / М. П. Требін // Вісн. Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого: зб. наук. пр. – 2012. – № 2(12). – С. 151-165.

Фіолевський Д. П. Юридична етика : підруч. / Д. П. Фіолевський. – К. : Алерта, 2011. – 288 с.

Яновська О. Г. Питання формування етико-психологічних якостей прокурорів та адвокатів у процесі професійного навчання / О. Г. Яновська // Часопис Київ. ун-ту права. – 2011. – № 2. – С. 267-271.

Навчальне видання

П Л А Н И
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ЮРИДИЧНА ДЕОНТОЛОГІЯ”

(галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”,
напрямок підготовки 6.030401 “Правознавство”)

для студентів I, II курсів заочної форми навчання

У к л а д а ч і : ПЕТРИШИН Олександр Віталійович,
ХРИСТОВА Ганна Олександрівна,
ПРИЙМА Сергій Васильович

Відповідальний за випуск *О. В. Петришин*

Редактор *Л. В. Русанова*
Комп’ютерна верстка *Л. П. Лавриненко*

План 2013

Підп. до друку 18.03.2013. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.
Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 0,6. Облік.-вид. арк. 0,24. Вид. № 306.
Тираж 150 прим. Зам. № 4616. Ціна договірна.

Редакційно-видавничий відділ
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

Друкарня
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.